Vi står midt i en afgørende og spændende politisk situation. Spørgsmålet er, om regeringens skatteforslag og besparelserne på de offentlige udgifter kan samle et flertal i Folketinget.
Venstre anser disse forslag for nødvendige, og hvis de andre partier fejer dem på gulvet, må vi opfordre den danske befolkning til at give os en større styrke, så vi kan gennemføre forslagene.
En skattereform og besparelser på de offentlige udgifter er en del af en sammenhængende økonomisk politik. En politik, som kan vende udviklingen.
Baggrunden er alvorlig. Det er den også i andre lande, som kæmper med tilsvarende økonomiske problemer, men det er den ikke mindst i Danmark. De økonomiske vanskeligheder, som vi har at slås med, og som vi skal igennem, er ikke opstået under denne regering. Det er problemer, vi overtog. Det var regninger, der lå til os.
Må jeg minde om den erklæring, jeg afgav i Folketinget, da regeringen. tiltrådte i december 1973. De allerførste sætninger handlede om den alvorlige økonomiske situation, som Danmark befinder sig i. Denne alvorlige situation er altså ikke regeringens værk. Situationen var der, da vi trådte til, og den har været baggrunden for arbejdet, gennem de måneder, der siden er gået.
Det hed videre i erklæringen, at regeringen ser det som en hovedopgave at sikre den størst mulige produktion og beskæftigelse.
Det var baggrunden for, at vi fremsatte vort forslag om at erstatte 3 dyrtidsportioner med 1000 skattefrie kroner. Der er mange - og ikke mindst mange lønmodtagere-, der i dag beklager, at det ikke lykkedes at få dette forslag gennemført. De har forstået, at det havde været bedre for den enkelte lønmodtagers egen økonomi, bedre for hele landets økonomi og dermed for beskæftigelsen.
En af hovedskavankerne ved dansk økonomi er jo nemlig, at omkostningerne stiger så rask, og at disse stigninger er selvforstærkende.
Når der er virksomheder, der må dreje nøglen om, skyldes det i mange tilfælde, at de høje omkostninger gør produktionen så dyr, at den ikke længere kan afsættes. Og når virksomheden lukker eller indskrænker, betyder det arbejdsløshed.
Lad mig sige et par ord om arbejdsløsheden. Der er folk, som mener, at det tjener et formål at prøve at bilde befolkningen ind, at regeringen ønsker arbejdsløshed, eller direkte vil fremkalde arbejdsløshed.
Det er rigtigt, at vi har en større arbejdsløshed i år end i fjor. Men dét er forkert at

påstå, at denne arbejdsløshed skyldes regeringens politik. Det er lige så forkert at påstå, at regeringen ønsker arbejdsløshed.
Stauning og H.C. Hansen oplevede arbejdsløshed af en helt anden størrelse end den, vi oplever i dag. Men det ville være groft og forkert at påstå, at de ønskede arbejdsløshed. Ingen regering ønsker, at den ulykke, der hedder arbejdsløshed, skal ramme nogen familie eller nogen branche eller landet som helhed.
Hvorfor har vi da arbejdsløshed? Det skyldes en omkostningsstigning, der er stærkere end i andre lande og en deraf følgende svækket konkurrenceevne. Men det skyldes også på byggeriets område, at vi nu i 1974 må betale prisen for den udvikling, der fandt sted i fjor. Vi byggede i fjor ca. 60.000 boligenheder. Det var for mange, og en del af dem har stadig ikke kunnet lejes ud.
Vi enedes for et par måneder siden i Folketinget med et stort flertal om, at 40.000 var et rimeligt mål at tilstræbe. Det er jo klart at de folk, der har bygget de 20.000 boliger ekstra i 1973, nu må finde andre arbejdspladser. Det er klart, at det giver sig udslag i arbejdsløshedstallene.
Det er regningen fra i fjor, der præsenteres. Lige meget hvem der havde regeringen, måtte man se i øjnene, at det ville være helt umuligt at opretholde et byggeri af et omfang, som i fjor. Det var netop et eksempel på det overforbrug, der har givet os underskud og kæmpehøj rente.
Problemerne har en nøje sammenhæng. Det store byggeri har også været med til at øge presset på obligationsmarkedet. Når så mange obligationer kom til salg, måtte kursen falde, og det betød en stadig stigende effektiv rente.
Netop for et erhvervsliv, der står i en hård konkurrence, er en høj rente en meget belastende omkostning. Men hvis erhvervenes konkurrenceevne svækkes, betyder det ikke blot, at ledigheden stiger, men også at vi får mindre mulighed for at producere os ud af underskuddet på betalingsbalancen.
Over for disse problemer har regeringen lagt en sammenhængende økonomisk politik frem.
Vi begyndte med de akutte problemer. De første 100 dage. Vi fik ikke alt det igennem, som vi ønskede. Vi fik dog offentlige besparelser på 1500 millioner kroner. Vi fik en omkostningsdæmpende ydelse, der har sparet os for mindst 1 dyrtidsportion og har været med til at holde virksomheder i gang. Vi fik en bunden opsparing, der binder ca. 1 milliard kroner, men på folks egen bankbog og med rente og rentes rente.

Efter de 100 dage fik vi gennemført et såkaldt valutaværn. Det var en række afgifter. Ikke behagelige for forbrugerne, og meget tyngende for de brancher, der mest ramtes. Men nødvendige.
Endelig fik vi et boligforlig hvilende på 126 mandater. Gældende for 4 år. Det betød, at vi kommer nærmere et frit boligmarked. Det betød, at kommunerne får direkte indflydelse på boligforhold og byggeri. Det betød, at man enedes om et mindre byggeri end i de senere år.
I maj måned lagde regeringen en skattereform frem. Den kom til 1. behandling, og det er nu i de nærmeste dage, at det skal vise
sig, om den kan samle flertal.
Resultaterne af denne økonomiske politik er så småt ved at tone frem. Jeg advarer mod al falsk optimisme. Der er lang vej igen.
Men det står fast, at inflationens fart er taget af. Det ser ud til, at den effektive rente er blevet lidt lavere. Betalingsbalancen er også begyndt at fremvise lidt bedre tal.
Hvis vi ikke skulle ende i en økonomisk fortvivlet situation, var det en simpel nødvendighed at få vendt udviklingen. Hvis nogen tror, at man bare kan fortsætte med et stort offentligt forbrug og stadige lønkrav og en vild inflation, så må han vide, at resultatet i 1975 ville være en række fallitter, en langvarig massearbejdsløshed og en økonomisk tilbagegang for hver eneste familie i landet
Derfor er en fast og konsekvent politik nødvendig. Derfor kan det ikke nytte, at pressionsgrupper hyler op. Regering og Folketing svigter, hvis de giver efter for pressionerne og ikke tør stå ved deres politik.
Det er jo også at undervurdere folk, når man sætter hylekoret ind. Ethvert normalt menneske ved jo godt, at tingene har deres pris. De skal betales. Og hvis nogen tror, at de bliver gratis eller billigere, fordi de betales omad skatterne, må han tro om igen.
Den skattereform og den besparelsespolitik, Venstre har stillet op, er et led i den sammenhæng, jeg her taler om.
Det er opgave nr. 1 at bekæmpe omkostningsstigningerne. Derfor den omkostningsdæmpende ydelse. Derfor de afgifter, der bremser efterspørgslen. Derfor besparelserne på finansloven for i år. Men vi må videre. I Venstres forslag ligger en kraftig besparelse på næste års budget
Det offentlige må bruge færre penge og mindre arbejdskraft, end man ønskede sig, da man lagde budgetterne. Det er da ikke rart at skære ned. Det er da ikke rart at sige

nej. Men det er uundgåeligt.
I 60'erne steg det offentlige forbrug med stor hast. Men i 70'erne må denne udvikling vendes. Det er perspektivplanredegørelsernes besked til os. At fortsætte 60'ernes linie er umuligt.
Når vi siger, at vi står i en politisk afgørende situation, er det fordi det endnu er uklart, om der er et tilstrækkeligt flertal i Folketinget, der vil se tingene i øjnene og være med til at vende udviklingen og for alvor holde igen på de offentlige udgifter.
Men er det opgave nr. 1 at bekæmpe omkostningsstigningerne, så hænger det tæt sammen hermed, at skattetrykket må lempes. Også her må udviklingen vendes. År for år er skatterne steget. Skatterne på arbejde. År for år er der blevet mindre mening i at gøre en ekstra indsats. Der er brug for en arbejdsindsats, for at vi kan bevare et økonomisk ordnet og velfungerende samfund, hvilket igen er en betingelse for et frit og menneskeværdigt liv. Derfor er det helt meningsløst, at det samme samfund med sine skattelove i virkeligheden hindrer den enkelte i at forbedre sin situation med en ekstra indsats.
Venstres forslag betyder en nedsættelse af statsskatten med 10 milliarder kroner eller en trediedel. Dette modsvares dels af et mindre statsforbrug. Der skal bruges færre penge og derfor indkræves færre. Og dels af en moms-forhøjelse. Det betyder en større valgfrihed for den enkelte, og bl. a. er det værd at huske, at momsen ikke rammer opsparingen.
Der er for os i Venstre ingen tvivl om, at vore forslag er rigtige, og at de er påkrævede netop i den situation, vi står i.
Det er ikke lykkedes for nogen tidligere finansminister at udarbejde forslag om en så gennemgribende skattenedsættelse.
Der er partier i Folketinget, der gør, hvad de kan, for at spænde ben. Regeringen må se i øjnene, at vi ikke kan skyde os igennem.
Vi må søge at tømre et flertal sammen. En økonomisk politik på længere sigt må og skal hvile på en solid flertalsbasis.
Derfor har vi kæmpet i dagevis for at forhandle os frem til et forlig. Vi ønsker et forlig. Men vi ønsker ikke et hvilket som helst forlig. Det er situationen for alvorlig til. Jeg har sagt igen og igen, at vi søger ikke et valg. Vi beviser det ved at afprøve alle forhandlingsmuligheder. Men jeg føjer til, at Venstre frygter ikke et valg.
Venstre forhandler med alle partier i Folketingets udvalg. Venstre har ført

2-parti-forhandlinger for at få afklaret, hvor der kunne skabes enighed. I torsdags samlede vi 6 partier repræsenterende 126 mandater, men der var stadig ret stor afstand mellem Socialdemokratiet og de andre 5 partier. Vi mødes igen mandag. Vi håber stadig at få gennemført en forsvarlig skatte- og udgiftsordning.
Men får vi det ikke, skal man ikke tro, at regeringen blot vil trække på skuldrene. Jeg siger igen, det er situationen alt for alvorlig til.
Så meget om den aktuelle situation. Der er andet end økonomi i dansk politik. Der er også i foråret gennemført en lovgivning og tegnet et politisk billede, som Venstre og regeringen godt kan være bekendt.
Der er sket noget nyt i dansk politik i det sidste år. Det afgørende, der er sket, siden vi sidst holdt landsmøde, er ikke så meget dette, at Venstre har fået regeringsansvar, og at vi efter mange års modgang nu oplever medvind. Regeringen kunne være blevet den parentes, mange af vore politiske modstandere så sikkert regnede med, at den ville blive, og vælgergunst kan i dagens politiske klima være en flygtig vare. Det ved vi, der er samlet her og det erfarer de partier nu, som tidligere havde så travlt med at lægge Venstre i graven.
Det helt afgørende, der er sket, er, at det er lykkedes os at dreje hjulet den anden vej. Ikke ret meget endnu, for vognen er tung at vende, men nok til at bevise, at det kan lade sig gøre, at opgaven ikke er uløselig. Det, der af stadig flere følte uafvendeligt, viste sig ikke at være naturgivent. Hjulet kunne drejes. Venstre gjorde det.
Der er gjort en begyndelse.
Vi har aldrig før oplevet, at indkomstskatten ikke steg fra år til år. Vi er år for år blevet belært om, at sådan måtte det være, at det ikke kunne være anderledes. Så stærk var denne trommeild, at selv inden for vore egne rækker begyndte tvivlen at melde sig.
Men det kunne være anderledes. I dag siger ikke kun Venstre, men flere af Folketingets partier, at der både kan og skal gennemføres en skattenedsættelse.
Efter Venstres forslag vil trækprocenten fra nytår blive sat ned for første gang.
For første gang bliver statens udgifter ikke større, men mindre. For første gang er der blevet fremlagt en finansplan, som viser, at hjulet kan drejes, og at det er blevet drejet.
For første gang er der tegn på, at perspektivplanernes dystre spådomme om morgendagens danske samfund ikke vil komme til at gå i opfyldelse. Vognen behøver ikke fortsætte ud ad sporet. Katastrofen er ikke uundgåelig.

Det ved vi nu, og denne viden giver os ny tro på, at vi kan styre udviklingen og ikke behøver lade udviklingen styre os.
Der er gjort en begyndelse.
For første gang har vi i denne sommer taget fat på en debat om gratisprincippet. Det har været en følelsesladet debat. Der er blevet sagt mange barske ting om Venstre i den anledning. Nogle har været oprigtigt bekymrede. Andre har følt sig ærligt indignerede over, at man kunne sætte spørgsmålstegn ved, om alt, der havde været gratis nu også skulle forblive gratis.
Og endnu flere har naturligvis været professionelt fordømmende.
Ingen bryder sig om, at der bliver pillet ved netop deres område med risiko for, at tingene ikke mere bare kan vokse og vokse.
Debatten har imidlertid givet en voksende erkendelse af, at gratisydelser ikke er noget, andre betaler for os, men som vi må betale selv, helt uanset om det alene skal være over skattebilletten eller ej.
Vi er begyndt at spekulere på, om det, der er gratis, måske alligevel er for dyrt. Om service-niveauet er for højt. Om der i visse tilfælde er tale om et forbrug, der bliver os påduttet og som vi bliver tvunget til kollektivt at betale for, selv om vi måske ikke er interesseret i den tilbudte vare.
Vi er begyndt at vurdere. For første gang. Og dette kan i sig selv være første skridt ad en lang vej mod et samfund, der i højere grad
end det nuværende tager hensyn til den enkeltes ønsker og behov.
Et friere samfund. Et samfund, hvor der stilles større krav til den enkelte, men hvor den enkelte til gengæld får større mulighed for at forme sin egen tilværelse.
I 60'erne skulle alting centraliseres, effektiviseres, standardiseres. Mammutskoler. Mammuthospitaler. Mammuthøjhuse.
Skolebørnene fik fine fysiklokaler, man langt til skole. Familierne fik parketgulv og køleskab, men alt for ofte et miljø, de ikke kunne trives i.
Stationsbyen mistede sit tog, og landsbyen sin bus. Vi lukkede forsamlingshuse og byggede kulturhuse. Vi lukkede de små butikker og byggede storcentre. Vi satte streger og skrev love og forlangte ensartede afgørelser, så folk ikke mere kunne ordne tingene lokalt og finde frem til en fornuftig løsning.
Noget af det var nødvendigt, men meget af det var simpelt hen et resultat af, at nogle ville bestemme over andre, og at ændringerne af samfundet ikke kunne gå hurtigt

nok.
Da Venstre begyndte at tale om det nære samfund, blev vi betegnet som romantikere af de venlige og som reaktionære af de knapt så venlige. Når vi talte om valgmuligheder, blev vi belært om, at de få måtte indordne sig under de mange.
I dag taler ikke blot Venstre om det nære samfund. I dag indser alle, at der er begået fejl, som må rettes.
Vi er begyndt at rette på disse ting.
Kommunerne har fået ny indflydelse på, hvordan de bedst skal disponere.
Forældrene har fået nye muligheder for at hindre lukningen af en lille skole, de gerne vil bevare. Der er en voksende erkendelse af de mindre samfunds værdier og et voksende ønske om også i storbyen at erhverve så mange af det nære samfunds kvaliteter, det er gørligt.
Vi er ikke kommet langt nok, og vi skal bl. a. bruge dette landsmøde til at komme videre, men der er gjort en begyndelse. Vi har fået drejet hjulet. Vi nærmer os ikke mere det kolde samfund med dets kollektive og dybest set menneskefjendske formynderskab.
Vi fjerner os fra det.
Dannelsen af Venstre-regeringen har betydet, at vi på en helt anden måde end før, er kommet til orde og bliver hørt. Det er ingen lille ting. Det har været en saltvandsindsprøjtning for titusinder, der lidt mismodigt spekulerede på, om deres tanker og idealer og hele holdning til tilværelsen nu også havde bærekraft og styrke til at slå igennem. Og det har fået hundredetusinder andre til at standse op og tænke forfra og komme måske blot en lille smule i tvivl.
Maxisterne har ikke patent på fremskridtet eller monopol på mulige løsninger af samfundets problemer. De tror det selv, og de har fået andre til at tro det.
Vi har set kunstnere i hobetal, repræsentanter for det frieste af alle erhverv, lade sig spænde for ufrihedens vogn.
De troede, de trak for lighed, for frigørelse, for bekæmpelse af forurening, af ressourcespild, af undertrykkelse og udnyttelse. Nu skulle hele det rådne samfund trækkes på lossepladsen, for her kom de fremskridtsvenlige.
De var ikke ene om at gå den vej. Størsteparten af de unge lod sig forblænde og lokke med, og det gælder også for vore unge. Når de skulle være rigtig frisindede, var det ofte marxisterne, de kikkede over skulderen og skrev af efter.

Men marxisme er ikke frisind eller frihed. Marxisme er det modsatte, og det behøver man hverken studere historiebøger eller landkort for at forvisse sig om.
Marxismen vil beskære den enkeltes frihed og overtage hans ansvar. Liberalismen vil ikke dirigere menneskene eller fortælle dem, hvori deres lykke består. Det er vor opfattelse, at voksne, normale mennesker må have deres frihed og selv tage ansvaret, og at disse to ting - frihed og ansvar - ikke kan skilles.
Der er disse to grundlæggende synspunkter at vælge imellem. Deri er intet nyt. Det nye består i, at det for første gang i en halv snes år står den danske befolkning klart, at der faktisk er to muligheder og ikke kun en. Der kan ske fremskridt på liberale betingelser, skabes liberale løsninger på dagens og morgendagens problemer. Vi er i færd med at gøre det.
Vi har set, hvordan inflationen går ud over de svageste. Derfor må vi bremse den.
Vi har set, hvordan friheden formindskedes, når skatterne steg. Derfor må vi sænke skatterne.
Og vi har set, at prisen for i nogle år at have levet over evne nu viser sig i form af svindende tryghed og voksende arbejdsløshed. Derfor må vi bringe orden i økonomien, så vi kan genskabe den fulde beskæftigelse.
Det er ikke socialt at have underskud på betalingsbalancen, at have højere inflation end andre lande eller at lade det offentlige bruge mere og lønningerne stige mere, end der er råd til. Og det er ikke asocialt at ville ændre en politik, der har haft disse virkninger.
Vi befinder os i en situation, hvor det enkelte parti, den enkelte organisation og det enkelte menneske vil få lejlighed til at vise, om der er alvor bag mange højtidelige ord om social ansvarsfølelse, eller om det er noget, man kræver af andre, men ikke af sig selv.
Spørgsmålet kan formuleres ganske enkelt: Skal byrderne af en fejl
slagen politik alene bæres af dem, der direkte rammes? Er det selvpensionisten, der alene skal betale for inflationen? Er det den arbejdsløse, der alene skal betale for arbejdsløsheden? Er parti-interesser, organisations-interesser og personlige interesser mere tungtvejende end hensynet til helheden?
Ingen er i grunden i tvivl om det egentlige problem:At vi ikke er konkurrencedygtige nok.
Ingen er i grunden heller i tvivl om, hvad der er nødvendigt at gøre: At bremse det

offentlige forbrug, så skatterne kan sættes ned og i det store og hele lade denne skattenedsættelse være den eneste reallønstigning i det kommende år eller to.
Det vil ikke kræve de store ofre af nogen, men det vil fordre, at man kollektivt og individuelt for en tid opgiver den stræben efter økonomiske fordele, som lige nu kun kan opnås på bekostning af andre og oftest af dem, der i forvejen er hårdest ramt.
Vil vi det? Det er ikke et spørgsmål, jeg er i stand til at besvare. Med sikkerhed kan jeg kun sige, at det vil Venstre, det vil regeringen. Men jeg tror og håber også, at de ansvarlige partier i Folketinget vil, jeg tror, at det vil interesse-organisationernes ledere være med til, og at det vil det store flertal i den danske befolkning acceptere.
Og også dette vil være noget, der peger frem mod et sundere Danmark
Det er helt afgørende, at vi får klaret de økonomiske problemer, der er selvskabte, men det er ikke i sig selv nogen garanti for, at 60'ernes økonomiske vækst kan fortsætte. I hele den vestlige verden mærkes en økonomisk afmatning, der om ikke udelukkende så dog i høj grad er betinget af det sidste års voldsomme prisstigninger på olien.
Denne afmatning vil under alle omstændigheder have indflydelse på dansk økonomi. Det kan vi ikke hindre. Hvad vi kan og skal sikre os er alene, at vi ikke bliver hårdere ramt end andre, fordi vi bærer os ufornuftigt ad.
Jeg har som sagt tillid til, at det på en eller anden måde i løbet af efteråret vil lykkes at løse denne opgave. Om ikke af anden grund, så fordi alt andet vil være urimeligt over for befolkningen.
Ingen kan i dag vide, hvor alvorlig denne afmatning bliver eller hvor længe den vil vare, men selv om den blev overstået i morgen tidlig, vil vi under alle omstændigheder blive tvunget til en mental omstilling.
Den rige verden kan ikke bare blive ved med at kræve Ind, solde op, smide væk. Genbrug er et ord, der er kommet for at blive, og vi hav de ret, da vi sagde, at "frem mod år 2000 måles vort samfunds velstand og trivsel ikke kun ved nationalproduktets størrelse, men også ved de vilkår, som herved bydes mennesker for at trives i arbejd og fritid".
Når vi ser tilbage på tiden siden anden verdenskrig er der nok ingen tvivl om, at vi i perioder har opført os som børn i en legetøjsbutik og alt for begærligt jagtet de materielle goder.
Det var denne mentalitet, ungdomsoprøret vendte sig imod, og som vi nu universelt

må opgive hvad enten den enkelte ønsker det eller ej. Det må ske gradvist og kontrolleret, for ellers vil alt for meget blive slået i stykker, men at det må være udviklingen i de kommende tiår er sikkert og vist.
Det bliver liberalismens store opgave afvise og bevise, at det kan ske af lyst og i frihed, og at resultatet ikke behøver blive en tristere tilværelse, men tværtimod vil føre til et varmere samfund med nye livskvaliteter. Vi har gjort en begyndelse med vore tanker om det nære samfund. Og vi har sagt, at vi vil videre.